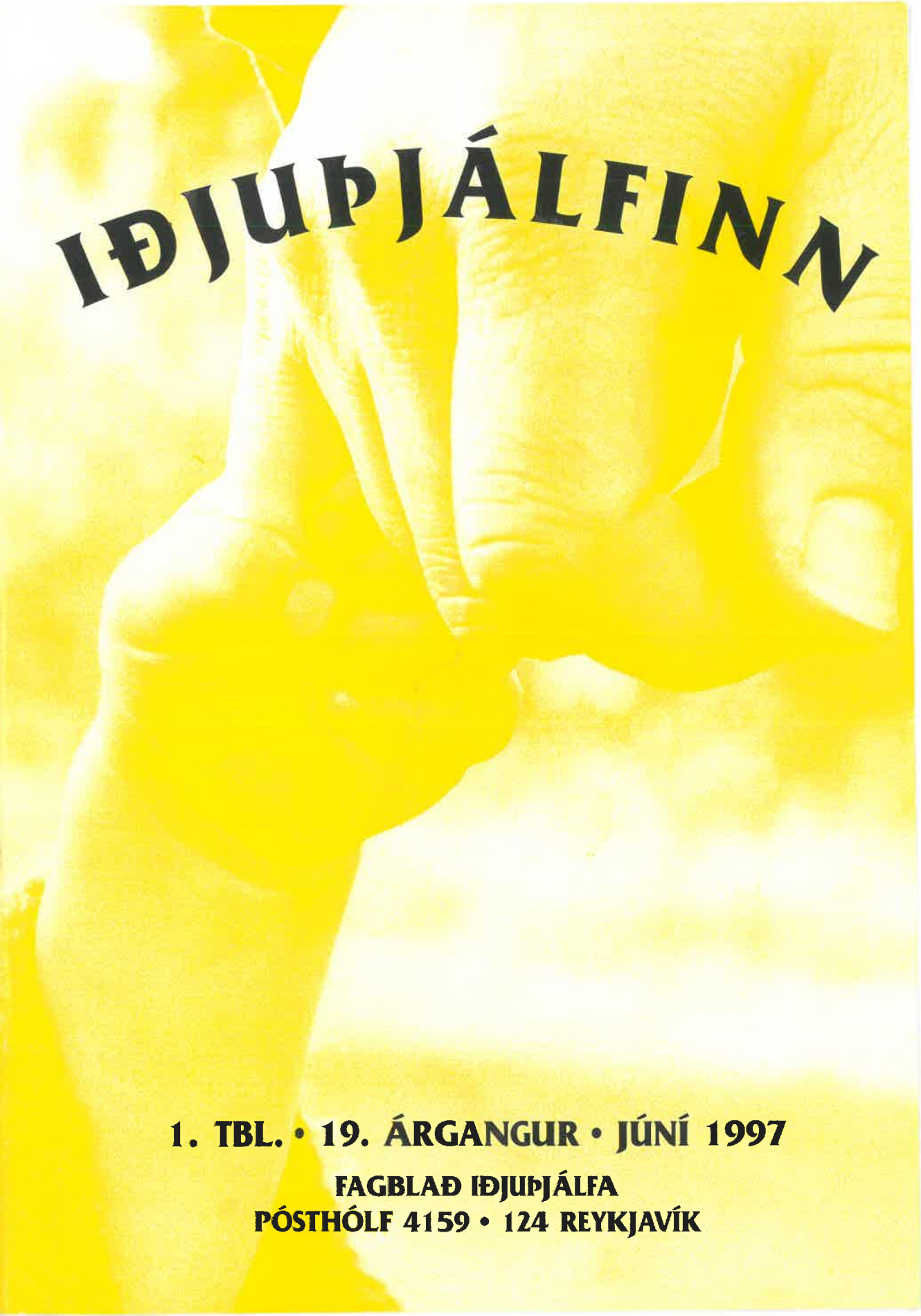

IÐJUBJÁLFINN

1. TBL. • 19. ÁRGANGUR • JÚNÍ 1997

**FAGBLAÐ IÐJUBJÁLFA
PÓSTHÓLF 4159 • 124 REYKJAVÍK**

IÐJUPJÁLFINN

FAGBLAÐ IÐJUPJÁLFA

Pósthólf 4159

124 Reykjavík

Efnisyfirlit:

	Bls.
Mikið vatn runnið til sjávar	
– Viðtal við formann IPI	3
Iðjupjálfun í leikskólum	8
Sauðárkróks-bæjar-iðjupjálfi	10
Starf iðjupjálfa í öldrunarteymi	11
Námsbraut í iðjupjálfun	
– Draumur eða veruleiki?	16
Nýr möguleiki til framhaldsnáms	
fyrir iðjupjálfa	19
Iðjupjálfun í heilsugæslu	20
Fountain House fréttir	23

RITNEFND:

Anna Ingileif Erlendsdóttir

Auður Hafsteinsdóttir

Sigríður Kr. Gísladóttir

Soffía Haraldsdóttir

Þóra Leósdóttir

STJÓRN:

Hope Knútsson, formaður

Sigríður Kr. Gísladóttir, varaformaður

Guðrún Kr. Guðfinnsdóttir, gjaldkeri

Elsa Þorvaldsdóttir, ritari

Lovísa Ólafsdóttir, meðstjórnandi

PRENTUN:

Offsetjölritun hf. / Sverrir Sveinsson (umbrot)

Mjólnisholti 14, 105 Reykjavík

Ritstjórnarspjall

„Iðjupjálfinn“ er eins og vorboðinn ljúfi, hann kemur alltaf á endanum. Hér lítur fyrra tölublað ársins dagsins ljós. Efni blaðsins tekur til ýmissa mála og er gott til þess að vita hve iðjupjálfar eru viljugir til að skrifa spennandi og fræðandi greinar í blaðið okkar.

Ánægjulegt er hversu margir iðjupjálfa-nemar hafa haft samband og óskað eftir því að gerast áskrifendur. Það eru tímamót í sögu iðjupjálfunar á Íslandi um þessar mundir þar eð stofnun námsbrautar er í sjónmáli. Umfjöllun þar um er meðal efnis að þessu sinni. Manna-breytingar hafa orðið í ritnefnd IPI eins og venja er að loknum aðalfundi. Sigríður Kr. Gísladóttir hættir í nefndinni eftir ötult starf á liðnum misserum. Við þökkum henni kærlega fyrir samstarfið og hæfileikann til að halda yfirsýn á ögurstund. Við þökkum einnig öllum auglýsendum fyrir jákvæð viðbrögð og þeim sem birt hafa styrktarlínur í Iðjupjálfanum að þessu sinni, fyrir þeirra framlag.

Ritnefnd óskar öllum lesendum sínum gleðilegs sumars.

Bestu kveðjur, – ritnefnd

Iðjupjálfi óskast til starfa

Á Greiningar og ráðgjafarstöð ríkisins er staða iðjupjálfa laus til umsóknar frá og með 5. ágúst. Um er að ræða 50% starf með möguleika á hærri starfshlutfalli síðar.

Starfið felur í sér fjölbreytt viðfangsefni sem meðal annars byggjast á þverfaglegri teymisvinnu vegna hreyfihamlaðra barna. Það samanstendur af greiningu, þjálfun og ráðgjöf, auk þátttöku í uppbyggingu á þjónustu fyrir hreyfihömluð börn og ungmenni hér á landi. Reynsla í starfi eða sérmenntun á þessu sviði er æskileg.

Greiningar- og ráðgjafarstöð ríkisins er í fararbroddi hvað snertir þekkingu á fötunum og þjónustupörf fatlaðra barna og ungmenna. Þar starfa 33 fagmenn sem eru sérfræðingar á ýmsum sviðum. Höfuðáherla er lögð á þverfaglega teymisvinnu. Um þessar mundir stendur yfir endurskipulagning á starfsemi stöðvarinnar, með það að markmiði að auka gæði þjónustu við fötluð börn, fjölskyldur þeirra og fagmenn sem þeim tengjast.

**Nánari upplýsingar veita Stefán Hreiðarsson forstöðumaður,
Snæfríður Þóra Egilson og Þóra Leósdóttir iðjupjálfi**

Þel -gærupokar í hjólastóla

Höfum hafið framleiðslu á þessum frábæru Þel-gærupokum í hjólastóla.

Þrjár stærðir: S M L

Sérsum ef óskað er

Tryggingastofnun ríkisins hefur tekið þátt í kaupunum fyrir fatlaða.

Saumastofan Þel

Strandgötu 11 • 600 Akureyri

Sími 462 6788 • 853 5829

Mikið vatn runnið til sjávar

Viðtal við Hope Knútsson, formann IPÍ

Iðjubjálfafélag Íslands varð tuttugu ára á síðasta ári. Við tókum formanninn tali og litum yfir farinn veg. Hope Knútsson kemur frá Bandaríkjunum og hefur verið formaður IPÍ frá stofnun þess. Hún er fædd árið 1943 og sleit barnsskónum í Brooklyn í New York. Hope á ættir sínar að rekja til Rússlands, Ungverjalands, Þýskalands og Póllands. Hún er með B.A. í heimspeki og sálarfræði en lauk Masters námi í iðjubjálfun frá Columbia University árið 1967.

Ævintýrakona

Hope fékk þá hugdettu að prófa að búa á Íslandi eftir að hafa ferðast um Evrópu. Þetta var á þeim tíma sem hippamenningin var í algleymingi og stríð hafði geisad í Víetnam.

– Ég hafði starfað í átta ár sem iðjubjálfi, í heimalandi mínu áður en ég fluttist hingað. Á þessum árum var ég róttækur aðgerðasinni. Þetta var á sjöunda áratugnum og tilheyrði ég þeim hópi í Bandaríkjunum sem var á móti Víetnamstríðinu og kjarnorkuverum. Ég mótmælti því sem hægt var að mótmæla á þessum árum. Það var einnig liður í því að vera sjálfstæður kvenmaður að fara til annara landa og Evrópa var eftir-

Hope Knútsson, formaður IPÍ.

sóknarverð að mörgu leyti. Ég lagði land undir fót með gítar um öxl og flaug, með Loftleiðum. Fyrsta millilending var á Íslandi. Hér var meira „sósíalistískt lýðræði“ en í Bandaríkjunum og ég var hrifin af því félags- og heilbrigðiskerfi sem hér ríkti. Það skipti einnig miklu máli fyrir mig að skattpeningar voru ekki notaðir í hernað, hér var engin mengun og glæpir fátíðir.

Eftir að ég var búin að ferðast á meginlandi Evrópu og komin heim aftur, datt mér í hug að skrifa bréf til heilbrigðismálaráðuneytisins þar sem ég spurði hvort vantaði iðjupjálfa til starfa á Íslandi. Ég fékk bréf um hæl, það var eins og maður segir „Booming back across the Atlantic“ það vantaði a.m.k. 100 iðjupjálfa! Ég var hvött til að koma, vera brautryðjandi og aðstoða við að setja á stofn skóla til að mennta íslenska iðjupjálfa. Mér fannst þetta mjög spennandi og hafði í huga að búa hér í 1-2 ár. Ég fór þá að „hanga“ á Loftleiðaskrifstofunni á Kennedy flugvelli og grátbað starfsfólk þar um að kenna mér íslensku því að ég ætlaði að flytja til Íslands. Fjölskylda mín og vinir héldu að ég væri endanlega búin að missa vitið, að vilja flytja á hjara veraldar. Ég hafði þá dvalið hér í sumarleyfi mínu, kynnt mér starfssemi á sjúkrahúsum og kannað ýmsar leiðir. Eitt sinn var ég stödd á skrifstofu Loftleiða, á Kennedy flugvelli og var að undirbúa fyrstu ferð mín hingað að vetri til og var pínulítið kvíðin fyrir skammdeginu. Ég sagði starfsfólkinu að mig langaði á stefnumót við viking. Viti menn, þá gengur inn á skrifstofuna maður að nafni Einar Knútsson og allir hrópuðu: „Þarna er vikingur fyrir þig“! Til að gera langa sögu stutta þá giftum við Einar okkur ári síðar og höfum verið í hjónabandi síðan. Við eigum tvö stálpuð börn, dreng og stúlku, sem sagt fullkomin fjölskylda, segir Hope.

Athafnagleði

Hope er kunn fyrir ötult starf að ýmsum málefnum. Hún kys að vinna með fólki og hrinda hugmyndum í framkvæmd. Það er kannski ekki tilviljun að leiðin lá í iðjupjálfunarnámið.

– Ég starfaði sem aðstoðarfélagsráðgjafi á göngudeild fyrir geðsjúka í New York áður en ég fór í framhaldsnámið. Til að byrja með

hafði ég áhuga á geðlæknisfræði en fannst það of langt nám og leiddi einnig hugann að sálarfræði. Þegar ég byrjaði að vinna sem félagsráðgjafi, truflaði það mig að hafa skrifborðið milli mín og skjólstæðingsins og vera sífellt að vinna með fólki í gegnum viðtöl. Á göngudeildinni, þar sem ég starfaði kynntist ég því hvernig iðjupjálfar vinna og hreifst strax af því. Þannig vildi ég vinna með fólki, nýta athafnir og framkvæma.

Áhugamál mín eru mýmörg. Ég er „félagsmálafrík“ og er núna formaður í þremur félögum. Auk formennsku í IPÍ er ég formaður Siðmenntar, en það er félag áhuga-fólks um borgaralegar athafnir, og formaður Félags nýrra Íslendinga, en það er félags-skapur fyrir enskumælandi útlendinga og eru meðlimir þess frá 20 löndum. Margir spyrja hvort þetta sé félag fyrir nýfædd börn! Ég gegndi einnig formennsku í Geðhjálp, á árunum 1981-1986 og tók þátt í uppbyggingu þeirra samtaka. Tónlistariðkun skipar stóran sess í lífi mínu og lærði ég ung að leika á hljóðfæri. Ég byrjaði að spila á píano við þriggja ára aldur. Ég lærði á gítar þegar ég var átta ára og fiðlu þegar ég var ellefu ára en hef lítið spilað á hana síðan. Ég var í símfóníuhljómsveit á gagnfræðaskóla árunum. Mikill tími fer í lestur, en ég er áskrifandi að 25 tímaritum af ýmsu tagi. Oft er ég að lesa 10 bækur í einu, mörgum finnst það eilítið ruglandi, segir Hope og brosir við.

Upphafið

IPÍ var stofnað árið 1976 og voru félagsmenn þá einungis tíu talsins. Félagið er í dag fagstéttarfélag og hefur vaxið nokkuð og dafnað þann tíma sem að baki er.

– Reyndar hófst starfsemin þegar í febrúar 1975. Átta iðjupjálfar komu saman og af þeim voru fimm útlendir. Þeir voru frá

Þýskalandi, Danmörku, Bandaríkjunum, Noregi og á fyrsta starfsárinu bættist Filippseyingur í hópinn. Við tókum ákvörðun um að stofna félag. Fyrsta verkefnið var að finna starfsheiti, nafn á félagið og semja lög. Fundir okkar fóru fram á mörgum tungumálum í einu, nokkuð fjörugt á að hlusta og líklega var það þess vegna sem það tók okkur heilt ár að semja lög fyrir félagið. Við lagasmíðina var stuðst við lög iðjubjálfafélaga á Norðurlöndum, lög WFOT sem er heimssamband iðjubjálfa, lög sjúkrabjálfa og læknafélagsins. Á stofnfundinn voru mættir tíu iðjubjálfar. Síðan þá hefur okkur fjölgað í 84 félagsmenn.

Á upphafsárunum vorum við í Bandalagi starfsmanna ríkis og bæja (BSRB) en fluttum okkur í BHM-R árið 1984. Við töldum mikilvægt fyrir Iðjubjálfafélag Íslands að vera í breiðu samstarfi með öðrum háskólamönnum. Það vó einnig þungt að hér var ekki námsbraut í iðjubjálfun og því þurfti að undirstrika menntun okkar sérstaklega, kannski meira en annarra heilbrigðisstétta. Ég held að þetta hafi einnig skipt miklu máli fyrir kjarabaráttu okkar gegnum árin, segir Hope.

Viðurkenning

Fyrstu árin var ráðist í margvísleg verkefni, stór sem smá. Auk virkrar þátttöku á alþjóðlegum vettvangi iðjubjálfa, öðlaðist starfsgreinin löggildingu sem heilbrigðisstétt á Íslandi. Þörfin fyrir menntaða iðjubjálfa var mikil.

– Eitt af fyrstu markmiðum félagsins var að fá aðild að WFOT, heimssambandi iðjubjálfa. Hana fengum við á stofnárinu, en þó ekki fulla aðild og þar af leiðandi hafði félagið ekki atkvæðisrétt. Annað mikilvægt verkefni var að fá löggildingu. Við tókum eftir því að í sumum löndum, þar sem löng hefð var fyrir iðjubjálfun var starfsgreinin

Hope, snemma á áttunda áratugnum, stödd í New York með Atlantshafið í baksýn.

ekki löggild. Slíkt mátti ekki gerast á Íslandi og því sóttum við um löggildingu sem gekk í gegn í desember 1977. Þetta var mikilvægur áfangi, þar sem markmiðið var að námsbraut yrði stofnuð hér á landi innan tíðar. Kynning á starfsgreininni var eitt af aðal viðfangsefnum fyrstu tíu árin. Það var meira að segja gerð könnun á þörf fyrir iðjubjálfa þegar á árunum 1976-7. Fréttabréf var einnig sett á laggirnar á stofnárinu, sem seinna varð fagblað IPÍ og hét á þeim tíma Blað-ið. Við létum prenta hinn alkunna fjólubláa bækling og til gamans má geta þess að sá bæklingur var endurskrifaður alla vega 12 sinnum. Í hvert sinn sem hann var lesinn yfir á vinnustöðunum þurfti að breyta einhverju. Segið svo að iðjubjálfar séu með fullkominaráráttu! Hin síðustu ár hafa farið í að styrkja innviði IPÍ. Við vildum verða „alvörufélag“ og ég tel að þeim áfanga sé að hluta til náð í dag. Önnur

helstu baráttumál voru þau að hið opinbera greiddi fyrir göngudeildarþjónustu iðjuþjálfra, skólamál og útbreiðsla iðjuþjálfunar sem starfsgreinar, segir Hope.

Erlent samstarf

Iðjuþjálfafélag Íslands er aðili að ýmsum alþjóðlegum samtökum iðjuþjálfra og þar skipar norrænt samstarf stóran sess. Nýjasta verkefnið er Scandinavian Journal of Occupational Therapy en áskrifendur þess eru um allan heim.

– Nú, næsta stóra markmið okkar var að verða fullgildir meðlimir í WFOT þannig að við fengjum atkvæðisrétt á þeim vettvangi. Sú hindrun var þó í veginum, að til þess að öðlast fullgildingu varð að vera skóli í landinu sem menntaði og útskrifaði iðjuþjálfra. Í lögum WFOT nefndist það „Educational programme“. Þannig höfðu Íslendingar tækifæri til að nema iðjuþjálfun á hinum Norðurlöndunum.

ÍPÍ fékk því fulla aðild að WFOT árið 1986. Þar sem hvert land í heimssambandinu hefur eitt atkvæði, þá höfum við jafnmikil áhrif og Bandaríkin. Þetta var merkur áfangi.

Norrænt samstarf hófst 1981, með því að haldið var Nordisk seminar hér á landi. Formannafundur norrænu félaganna hafa verið fastir liðir árlega síðan og formennirnir þekkjast mjög vel. Það er gagnlegt fyrir mig að hitta aðra sem eru í sömu stöðu og ég. Þess má til gamans geta að sænski formaðurinn hefur verið lengur í formannssætinu en ég. ÍPÍ hefur verið í WFOT síðan félagið var stofnað 1976. Ég var fréttastjóri fyrir WFOT blaðið í 15 ár. Tilgangurinn með aðild að heimssambandinu, á sínum tíma var að gera íslenska iðjuþjálfra sýnilegri og að vera virkt fagfélag á alþjóðlegum vettvangi. Auk þess var mikilvægt að fá alþjóðlegan stuðning til að byggja upp menntun iðjuþjálfra hér á landi og þróa starfsgreinina sem slíka.

Við erum einnig meðlimir í COTEC sem er evrópusamband iðjuþjálfra og var stofnað fyrir tíu árum síðan. Okkur berast ógrynnin öll af ýmsum fréttum og upplýsingum frá COTEC og höfum þannig gott tækifæri til að fylgjast með því sem er að gerast á vettvangi evrópskra iðjuþjálfra. Rödd okkar heyrir því víða þrátt fyrir smæð félagsins. Ísland vekur athygli og það þykir mjög spennandi að vera frá eyjunni í norðri. Nýjasta alþjóðlega verkefnið, sem við erum aðilar að, er SJOT (Scandinavian Journal of Occupational Therapy). Það er vísindatímarit og þar erum við á blaði ásamt hinum norrænu þjóðunum. Einn ritstjóri er skipaður í hverju landi en áskrifendur alls staðar frá í heiminum. Snæfríður Þóra Egilson er ritstjóri okkar núna, segir Hope.

Námsbraut

Baráttan fyrir námsbraut hefur verið sett á oddinn alla tíð og þar kom Hope við sögu þegar frá upphafi.

– Baráttan hófst í raun áður en félagið var stofnað. Áður en ég flutti til Íslands árið 1974 hafði ég undirbúið mig í nokkur ár til að kenna hér iðjuþjálfun. Ég hóf að kenna við Colombia University og samhliða því leitaði ég upplýsinga hjá WFOT um hvernig ætti að setja upp námsbraut. Ég safnaði einnig reynslusögum frá skólum í litlum löndum eins og í Ísrael og Finnlandi og hélt þessu til haga þar sem ég hélt að nám í iðjuþjálfun myndi hefjast hér skömmu eftir að ég fluttist til Íslands, alla vega innan fimm ára. Síðan eru 23 ár liðin og nú er námið loks í auglýsni. Það hefur lengi verið áhugi fyrir stofnun námsbrautar og það var gert ráð fyrir henni um það leyti sem námsbraut í sjúkraþjálfun var sett á laggirnar eða árið 1976. Í þá daga voru sjúkraþjálfarar hér 48 en aðeins tíu iðjuþjálfar. Skólanefnd eða bar-

áttuhópur innan IPÍ hefur því verið starfandi næstum frá upphafi. Á aðalfundi félagsins, í mars síðast liðnum var samþykkt að ganga til samstarfs við Háskólann á Akureyri og hefur verið ákveðið að þar verði sett á stofn námsbraut í iðjuþjálfun. Undirbúningur er í fullum gangi þessa dagana. Töluverður hópur af fólki hefur þegar skráð sig og ég fæ símhringingar næstum daglega núna, þar sem áhugasamir eru að afla sér upplýsinga um væntanlega námsbraut. Það eru svo sannarlega spennandi tímar fram undan, segir Hope.

Framtíðarsýn

Það er víðar en á Íslandi að iðjuþjálfar vantar til starfa. Erlendis er iðjuþjálfun einnig tiltölulega ung starfsgrein ef miðað er við aðrar hefðbundnar heilbrigðisgreinar.

– Starfsvettvangur iðjuþjálfar hérlandis hefur, að mínu mati breyst of lítið þessi tuttugu ár sem liðin eru frá stofnun IPÍ, þó nú virðist sem breytingar séu í nánd. Ísland er á eftir á þessu sviði, aðallega vegna þess að of lítið framboð hefur verið á iðjuþjálfum. Þeir sem hér starfa, anna engann veginn þeirri eftirspurn sem er á iðjuþjálfun. Ástæðan er auðvitað sú að hér er ekki starfræktur skóli fyrir iðjuþjálfar. Þetta er einnig á vissan hátt eðlilegt þar sem iðjuþjálfun er tiltölulega ung starfsgrein. Hluti af skýringunni hlýtur líka að vera sá að laun iðjuþjálfar eru lág og það er ekki hvetjandi fyrir ungt fólk. Það er mikil þörf á iðjuþjálfum í heilsugæslunni, í skólakerfinu og það þarf að efla þátt forvarna í samfélaginu í heild svo dæmi séu nefnd. Útskrifaðir iðjuþjálfar sem skila sér heim til Íslands anna ekki þeirri þörf sem fyrir er. Ég hef ekki tölur yfir þá sem stunda nám í iðjuþjálfun erlendis. Það er afar erfitt fyrir okkur að fylgjast með hve margir eru í námi hverju sinni, nema að fólk láti vita af

sér.

Það vantar iðjuþjálfar víðar en hér, til dæmis í Bandaríkjunum er iðjuþjálfun ein af tíu mest vaxandi starfsgreinum. Þörfin fyrir iðjuþjálfar er alltaf í umræðunni á fulltrúaþingum WFOT. Talað er um að sum stærri lönd, eins og Bandaríkin séu að fá til starfa iðjuþjálfar frá öðrum löndum og auglýsa gull og græna skóga í því skyni.

Eftir því sem iðjuþjálfum fjölgar þá verður um við öflugra fagstéttarfélag og færari til þess að taka að okkur æ fjölbreyttari verkefni og tryggja okkur í sessi meðal heilbrigðisstétta á Íslandi. Við þurfum að vera vakandi fyrir nýjum tækifærum og óhrædd við að taka frumkvæði á þeim sviðum þar sem sérþekking okkar kemur að gagni. Nú, þegar námsbraut í iðjuþjálfun er í augnsýn verður sú framtíðarsýn raunhæfari að hér mun verða starfandi vaxandi hópur vel menntaðra iðjuþjálfar sem mun vinna að heill og heilsu þjóðarinnar og láta til sín taka á sem breiðustum vettvangi, segir Hope að lokum.

Dóra Leósdóttir –Sigríður Gísladóttir

**Heyrnar- og talmeinaföð
Íslands**

Háaleitisbraut 1 • 105 Reykjavík

Kristjana Ólafsdóttir iðjupjálfi:

Iðjupjálfun í leikskólum

Fyrir tæplega tveimur áum síðan hafði ég samband við leikskóla-fulltrúa og leikskólaráðgjafa Kópavogsbæjar, þar sem ég kynnti fyrir

þeim hvernig iðjupjálfun gæti nýst í starfi með börnum. Hafði ég sérstaklega í huga leikskólabörn með sérþarfir. Iðjupjálfar voru á þeim tíma ekki sú stétt sem þær sáu fyrir sér að ætti erindi innan leikskólanna. Margt hefur nú breyst síðan þetta var og með því að vera stöðugt að minna á mig og útskýra hvað ég gæti gert, var að lokum haft samband. Í nóvember síðastliðnum var ég svo ráðin sem ráðgefandi iðjupjálfi í um það bil 20% stöðu. Var þetta verktakasamningur sem gildi fram til jóla en með möguleika á framlengingu.

Þar sem ég er ráðin hjá fræðslu- og menningarsviði Kópavogsbæjar er starf mitt eingöngu hugsað sem ráðgjöf og fræðsla fyrir leikskólakennara. Það felst í því að leikskólaráðgjafi hefur samband og biður mig að skoða eða jafnvel prófa þau börn sem leikskólakennararnir hafa áhyggjur af.

Þau matstæki sem ég nota eru MAP þroskaprófið (Miller Assessment for Preschoolers) og sænskt fínhyfimat (Finnmotorisk utvecklingsstatus 1-7 ár). MAP er bandarískt próf sem ætlað er til að greina börn sem víkja frá eðlilegum þroska og líkur eru á að komi til með að eiga í erfiðleikum í skóla vegna þess. Það er hugsað fyrir aldursþópum frá 2,9–5,8 ára og nær til fimm prófþátta: Grunnþátta skynjunar og hreyfinga, samhæfingar skynjunar og hreyfinga, málþátta, sjónrænna þátta og hæfni til að samtvinna ólíka þroskætti eins og skipulag og framkvæmd.

Prófið er staðalbundið og svo vel ber við að gerð hefur verið samanburðarrannsókn (Snæfríður Þ. Egilson, 1994) þar sem frammistaða íslenskra barna, í þremur efstu aldursþópunum er borin saman við samsvarendi hópa í bandaríska stöðlunarúrtakinu og auðveldar það túlkun á ýmsum prófþáttum. Sænska fínhyfimatíð er markbundið þroskamat sem gefur aldursviðmið

fyrir færni í fínhreyfingum. Skoðuð er handbeiting, samhfæing sjónar og handa sem og frammistaða við algeng verkefni eins og að teikna, klippa, byggja úr kubbum, þræða perlur, hneppa og hnýa. Auk þessa geri ég almennar klínískar athuganir þar sem ég skoða líkamsbeitingu, setstöðu, einbeitingu og úthald.

Út frá ofangreindum prófunum fæ ég nokkuð góða mynd af færni barnanna og frammistöðu þeirra við mismunandi hreyfiathafnir. Ég geri svo skýrslur og tillögur að æfingum sem leikskólinn fær. Er þetta því fyrst og fremst hugsað sem stuðningur og ráðgjöf við leikskólana. Síðan er það í höndum viðkomandi leikskólakennara að upplýsa foreldra um niðurstöður mínar. Eftir áramót hef ég í meira mæli farið að líta á þau börn sem ekki eru með stuðning í leikskólanum, en eiga í erfiðleikum. Einnig er ég farin að líta á ytri aðstæður, svo sem vinnustellingar og vinnuaðstöðu starfsfólks og barna. Nokkrum sinnum hef ég komið inn á leikskólann og leiðbeint starfsfólki um hvernig best er að vinna með þau börn sem eiga í erfiðleikum. Ætla ég svo að koma aftur og sjá hvernig hefur gengið og hvort breyta eigi áherslum eða halda áfram á sömu braut.

Þegar ég byrjaði í þessu starfi þá vissi ég

að það voru mörg börn inni á leikskólum sem ættu í erfiðleikum. Það kom mér samt á óvart hversu mörg þau voru og hversu erfitt leikskólakennarar eiga með að fá úthlutað stuðningstímum fyrir þau börn sem þeir hafa áhyggjur af. Börn með sérþarfir fá æ minni stuðning og gerir það alla vinnu með þau erfiðari í framkvæmd. Þeir leikskólakennarar sem ég hef átt samstarf við eru mjög ánægðir með að hafa fengið iðjuþjálfna til liðs við sig og alls staðar hefur verið tekið afar vel á móti mér.

Starf mitt hefur þróast þannig, að ég starfa ennþá sem verktaki alla vega fram í maí n.k. Mér líkar mjög vel að vinna inni á leikskólunum. Ég sé fyrir mér mikla möguleika og mikilvægi þess að nota tímann sem best, þannig að börn með sérþarfir séu eins vel undirbúin fyrir skólagöngu og kostur er.

Þannig er hægt að hugsa sér iðjuþjálfna í hálfu stöðugildi sem færi á milli leikskóla, veitti ráðgjöf og setti af stað þjálfunaráætlun, eftir að hafa prófað viðkomandi barn. Leikskólakennari tæki svo við þjálfun undir handleiðslu iðjuþjálfans. Þjálfunaráætlun yrði síðan endurskoðuð þegar þörf væri á, í náninni samvinnu við þann leikskólakennara sem hefur umsjón með viðkomandi barni. Vonandi verður það að veruleika innan tíðar.

MJÓLK ER GÓÐ

Oddrún Lilja Birgisdóttir, iðjupjálfi

Sauðárkróks-bæjar-iðjupjálfi

Hér á Sauðárkróki er ýmislegt um að vera og nóg af verkefnum. Í haust var ég ráðin hjá Sauðárkróksbæ í 30% stöðu, til að kanna félagsstarf aldraðra og vinna úr þeim upplýsingum. Það verkefni var samstarf milli Sauðárkróks og Skagafjarðar.

Niðurstaða könnunarinnar var sú, að Félag eldri borgara á staðnum er með öflugt félagsstarf í gangi, en vöntun var á fleiri tilboðum fyrir íbúa dvalarheimilisins. Í framhaldi af þessu var sett upp tómstunda- aðstaða á dvalarheimilinu, sem í augnablikinu er notuð einu sinni í viku og þá eingöngu af íbúum dvalarheimilisins. Til að blanda betur saman

eldri borgurum staðarins og reyna að eyða fordómum gagnvart íbúum dvalarheimilins eru haldin opin hús einu sinni í mánuði. Á opnu húsi eru haldnir fræðandi fyrirlestrar, dansað, sungið og drukkið kaffi. Mitt hlutverk er að skipuleggja og samhæfa, finna passandi fyrirlestra, fyrirlesara o.s. frv.

Rétt fyrir jólin byrjaði ég svo með handleiðslu fyrir fólk sem starfar við liðveislur. Þar er ég bæði með hóp- og einkahandleiðslu. Til stuðnings starfsfólki og skjólstaðingum þeirra hef ég hitt þá heima hjá skjólstaðingunum, þar farið í gegnum ADL og athugað hvort hægt sé að bæta eða breyta. Áformað er að ég geti þjálfað inni á heimilinum í framhaldi af endurhæfingu.

Skjólstaðingarnir eru margir hverjir staðnaðir, eru jafnvel með hjálpartæki sem þeir geyma inni í skáp vegna þess að þeir muna ekki hvernig á að nota þau eða æfingaverkefni sem þeir eru búnir að gleyma hvernig

þeir eigi að gera rétt. Þau eru óteljandi verkefni á þessu sviði og mikil þörf á að skapa eðlilegt framhald frá stofnun til heimilis.

Í augnablikinu er ég rétt að byrja á verkefni í sambandi við atvinnuleysið hér á staðnum. Atvinnuleysi er töluvert eða um 120-130 manns, en hér búa í kringum 2.800 manns. Við, það er Sauðárkróksbær, Norðurlandsdeild Rauða kross Íslands og verkalyðs-

félögin á staðnum, erum að reyna að koma upp ráðgjafar- og félagsmiðstöð fyrir fólk í atvinnuleit. Þetta átaksverkefni er alveg í grunnsporunum og erum við m. a. enn að leita að húsnaði sem hentar og sækja um fjármagn hingað og þangað. Svipaða miðstöðvar hafa verið settar upp víðsvegar um landið með misgóðum árangri.

Ég er í 55% starfi og býst við að auka við mig með haustinu. Þetta er frumkvöðulsstarf og oft erfitt að átta sig á hvar faglegu mörkin eru, sérstaklega þegar maður er svona einn. Ég hef þó einn iðjupjálfa hér á Svæðisskrifstofu Norðurlands Vestra að styðjast við og er það mikil hjálp.

Jóhanna Rósa Kolbeins iðjubjálfi

Starf iðjubjálfa í öldrunarteymi

Inngangur

Að vinna með öldruðum er mun fjölbreyttara en marga grunar, þar sem allir kvillar milli himins og jarðar komast á blað. Það er einnig gefandi starf. Það skemmtilegasta af öllu er hversu mikil áhrif starfið hefur á mig sem persónu. Þegar ég útskrifaðist sem iðjubjálfi fyrir tæpum þremur árum ætlaði ég ALDREI að starfa á öldrunarsviði! Svo leiddi eitt af öðru og ég ákvað að prófa. Öldrunarlækningadeild Landspítalans í Hátúni varð fyrir valinu og líkaði mér vel. Miklar breytingar á öldrunarþjónustu í Reykjavík hafa staðið yfir og þegar ljóst var að minn gamli vinnustaður myndi flytja á Landakot með tilheyrandi breytingum fór ég að hugsa málið. Í janúar tók ég svo til starfa í öldrunarteyminu á Landspítalanum. Þegar mér bauðst þetta má segja að einhver ævintýraþrá hafi leitt mig út í þetta ómótaða starf á Öldrunarmatsdeild Landspítalans. Mannskepnan er nú einu sinni þannig gerð að því meiri kröfur sem umhverfið gerir, því meira fær maður til baka.

Öldrunarteymið

Á Landspítalanum er nú starfandi öldrunarteymi og hefur verið starfandi í núverandi mynd síðan í apríl 1996.

Öldrunarteymi er þverfaglegur vinnuhópur, sem vinnur ráðgefandi að úrlausn þeirra vandamála sem einkenna sjúkdómsferil hins aldraða sjúklings. Hlutverk teymisins er einnig að undirbúa einstaklinginn sem best undir útskrift svo að endurinnlögnum fækki og veita einstaklingnum þann stuðning sem þörf er á. Að finna úrræði fyrir þá sem ekki geta úrskrifast aftur heim og að

sinna einstaklingum í heimahúsum til að koma í veg fyrir innlögn.

Öldrunarteymið skipa:

- 2 öldrunarlæknar, hvor í 100% starfi.
- 2 félagsráðgjafar, hvor í 80% starfi.
- 2 hjúkrunarfræðingar, þ.e. öldrunarhjúkrunarfræðingur í 60% starfi og hjúkrunarfræðingur sem einnig er djákni í 40% starfi.
- 1 sjúkraþjálfari í 80% starfi.
- 1 iðjubjálfi í 100% starfi.

Öldrunarteymið vinnur, eða réttara sagt kemur til með að vinna inni á *öldrunarmatsdeild*. Enn sem komið er, er öldrunarmatsdeildin deild án veggja. Sjúklingarnir sem teymið sinnir eru inni á hinum ýmsu deildum sjúkráðsins allt eftir innlagnarsök. Þess ber að geta að nú þegar er kominn vísir að öldrunarmatsdeild inni á taugalækningadeild (sem er ekki í aðalbyggingu spítalans) þar sem sex rúm eru eyrnamerkt öldrunarmatsdeildinni. Með vorinu er stefnt að opnun 10 rúma deildar inni á sjálfu sjúkrahúsinu. Eins og staðan er í dag fer mikill tími í hlaup á milli deilda. Einnig er mikill fjöldi starfsfólks sem við þurfum að vera í tengslum við vegna sjúklinganna.

Í framtíðinni er stefnt að opnun 20 rúma öldrunarmatsdeildar og verður þá öll starfsemin á sama stað. Verður þá markmið deildarinnar að aldraðir (67 ára og eldri) einstaklingar sem leggjast inn á sjúkrahúsið með fjölpætt vandamál, komi þar inn til mats og endurhæfingar. Á bráðadeildum eru sjúklingar, yfirleitt útskrifaðir strax og vandamálið sem lá til grundvallar innlögninni er leyst. Með tilkomu öldrunarmatsdeildar er hægt að sinna þessum einstaklingum betur en áður hefur verið gert. Þannig er kannað hvert vandamálið er, sem í raun olli innlögninni.

Sem dæmi má nefna sjúkling sem datt og braut sig. Vandamálið er ekki endilega leyst þó beinið sé gróið. Athuga þarf hvers vegna hann datt? Gleymdi hann lyfjunum? Kannski gleyminn? Byrjandi glöp? Svimi?

Annað dæmi er sjúklingur með elliglöp sem kemur inn vegna almenns slappleika. Eftir nokkra daga á sjúkrahúsi er hann hressari og er sendur heim. Sagan endurtekur sig æ ofan í æ. Raunveruleg ástæða gæti verið sú að sjúklingurinn ræður ekki lengur við aðstæður sínar og gleymir meðal annars að taka lyfin.

Öldrunarteymið hefur það hlutverk að kafa dýpra, hver fagaðili á sínu sviði. Þannig er gert *heildrænt* mat á einstaklingnum, aðstæðum og möguleikum hans. Allir fagaðilar teymisins hafa reynslu á sviði öldrunarmála.

Hlutverk hvers og eins innan öldrunarteymisins:

Læknir: Gerir lækisfræðilegt mat á ástandi einstaklings, sjúkdómum og lyfjum. Kemur á jafnvægi milli þessara þátta. Samskipti við aðstandendur vega oft þungt í starfi læknis.

Hjúkrunarfræðingur: Metur hjúkrunarþörf, útegar þá aðstoð sem með þarf. Veitir fræðslu og ráðgjöf um hjúkrun aldraðra. Kannar hvort einstaklingurinn er fær um að sinna lyfjatiltekt.

Félagsráðgjafi: Veitir ráðgjöf og stuðning við lausn á félagslegum og tilfinningalegum vanda sem upp kann að koma í kjölfar veikinda. Samræmir þjónustu félags- og heilbrigðiskerfisins. Gætir að fjármálum, sem eru oft í ólestri hjá öldruðum.

Sjúkraþjálfari: Metur og þjálfar hreyfigetu, styrk og jafnvægi. Veitir auk þess ýmis konar verkjameðferð s.s. bakstra.

Iðjuþjálfari: ADL-mat og þjálfun. Heimilisathugun og hjálpartækjaþörf metin. Umsóknir um hjálpartæki. Mat á vitrænni starfsemi og glöpum.

Hver og einn innan teymisins getur verið í sambandi við aðstandendur, allt eftir aðstæðum hverju sinni. Það er óumflýjanlegt að starfsvið fagaðilanna skarist alltaf eitthvað, en með reglulegum teymisfundum og góðri samvinnu gengur þetta allt upp. Saman gera fagaðilarnir raunhæfa áætlun í samráði við sjúklinginn og aðstandendur hans. Tekið er fullt tillit til óska og þarfa einstak-

lingsins og aðstandenda hans. Sett eru markmið sem eru endurskoðuð eftir þörfum. Þeir möguleikar sem bjóðast eru skoðaðir og hvert er heppilegast að útskrifa sjúklinginn. Einn möguleiki er að hann útskrifist heim eða í fyrri búsetu. Annar möguleiki er áframhaldandi endurhæfing annars staðar t.d. á Landakot eða dagspítala. Þriðji möguleikinn er útskrift beint á hjúkrunarheimili.

Sem iðjupjálfi geri ég ADL-mat hjá þeim sjúklingum sem þess þarfnast. Af hagnýtum ástæðum nota ég Barthel ADL-index (sjá 1. mynd). Skýringin er sú að Barthel kvarðinn er þekktur hér meðal starfsfólks og það á því auðvelt með að skilja niðurstöðurnar.

Sjúklingurinn fær ákveðna einkunn sem segir til um hjúkrunarþörf hans Til að fylla út kvarðann þarf iðjupjálfi að gera mat á færni einstaklingsins til eigin umsjár. Auk þess eru skráðir þættir eins og göngugeta, (gert í samráði við sjúkráðgjafara) og stjórnun á þvagi og hægðum, (í samráði við hjúkrunarfræðing á viðkomandi deild). Þó eflaust meggi deila um gæði kvarðans og gildi einkunnagjafar er það ljóst að þetta er aðgengilegt plagg fyrir aðra sem tengjast sjúklingnum. Með því að láta „einkunnablaðið“ fylgja skýrslu sjúklingsins geta þeir sem hafa umsjón með aðhlynningu einstaklingsins fengið skýrar upplýsingar um hvers hann er megnugur og til hvers er hægt að ætlast af honum. Þarna kemur Barthel- skaliinn að góðum notum. Í öldrunarteyminu er sá háttur hafður á að einhver úr teyminu situr deildarfundum og miðlar svo upplýsingum til annara í teyminu.

ADL-mat er gert eins fljótt og auðið er eftir að sjúklingurinn leggst inn. Í beinu framhaldi er gerð áætlun um ADL-þjálfun og ákveðin markmið sett upp.

Iðjupjálfi situr fjölskyldufundi skjólstæð-

inga sinna eftir því sem þurfa þykir. Þar eru lagðar línurnar um endurhæfingu, væntanlega útskrift og önnur þau mál sem máli skifta fyrir sjúklinginn og meðferð hans. Ótrúlegustu vandamál geta leyst nánast af sjálfu sér á slíkum fundum, því oft hefur safnast fyrir í fjölskyldunni hræðsla og öryggi sem fræðslan eyðir. Þegar málin eru rædd og aðstandendum gerð grein fyrir hver raunveruleg staða einstaklingsins er, bæði andlega, líkamlega og félagslega og hvaða aðstoð er hægt að fá, þá andar fólk yfirleitt léttar. Í flestum tilvikum er hægt að komast að niðurstöðu sem allir eru sáttir við.

Iðjupjálfi gerir heimilisathugun þegar stytast fer í útskrift hjá sjúklingnum. Oft er farið í samvinnu við einhvern annan í teyminu, eftir því hvaða vandamál eru fyrir hendi. Oftast fer sjúklingurinn með en þó ekki alltaf. Það hefur gefið góða raun að „fylgja“ sjúklingunum heim, þ.e. gera heimilisathugun um leið og hann útskrifast. Þá er hjálpartækjaþörfin metin og í framhaldi af því sótt um það sem þörf er á. Í heimilisathugun fer oft drjúgur tími í að leiðbeina aðstandendum hversu mikið og hvernig á að aðstoða sjúklinginn. Oft vill það verða svo að fólk er komið í fast mynstur og einstaklingurinn hættur að gera þá hluti sem hann í raun getur gert. Með góðu samstarfi við fjölskylduna gefst möguleiki á að brjóta upp þetta þjónustumynstur og efla samhjálp. Með góðum leiðbeiningum er hægt að auðvelda lífið fyrir fjölskylduna þar sem veiki aðilinn eflist og hinn friski (frískari) lærir að hvetja meira og þjóna minna. Mikilvægt er að gefa sér góðan tíma fyrir þessa fræðslu.

Í endurhæfingu hins aldraða er lögð áhersla á að sporna við afturför jafnframt því sem einstaklingurinn fær þjálfun þannig að

Barthel ADL Index: 0-100.

LANDSPÍTALINN
 Endurhæfingardeild

IÐJUPJÁLFUN

Deild	X	Persónuatriði sjúklings	X
Sjúkdómsgreining	Parkinson		
Iðjupjafi	Jóhanna Rósa Kolbeins		

Dags.	23.1.1997
MATUR	☐ Ófær með öllu sj. mataður ☐ Mikil hjálp, getur notað skeið/gaffal ☐ Borðar sjálfur, eftirlit ☒ Borðar sjálfur framlagðan mat ☐ Sjálfbjarga
GÖNGUGETA Í STIGA	☒ Ófær með öllu ☐ Mikil hjálp við allt ☐ Gengur sjálfur, aðstoð/ eftirlit ☐ Stundum eftirlit til öryggis ☐ Sjálfbjarga
HÆGÐIR	☐ Inkontinent ☐ Mikil hjálp við allt ☐ Oft slys ☐ Stöku slys 1/v. ☒ Kontinent
GÖNGUGETA	☐ Ófær með öllu ☐ Mikil hjálp, oftast tveir ☐ Talsverð hjálp ☒ Gengur einn stundum eftirlit ☐ Sjálfbjarga
SNYRTING	☐ Ófær með öllu ☐ Mikil hjálp við allt ☐ Talsverð hjálp ☒ Minnih. aðstoð á undan og eftir ☐ Sjálfbjarga
SALERNISFERÐIR	☐ Ófær með öllu ☐ Mikil hjálp við allt ☐ Hjálp m. klæðnað, flutn. e. þvott ☒ Eftirlit til öryggis ☐ Sjálfbjarga
PVAG	☐ Inkontinent, notar þvaglegg ☐ Inkontinent, aðstoðar sjálfur ☒ Ekki þurr á nóttunni ☐ Stöku slys 1/v. ☐ Kontinent
FLUTNINGUR Í HJÓLASTÓL	☐ Ófær með öllu ☐ Mikil hjálp, keyrir stuttan spöl ☐ Stöðug aðstoð ☐ Keyrir sjálfur, stundum aðstoð ☐ Sjálfbjarga
BÓÐUN	☐ Ófær með öllu ☐ Mikil hjálp við allt ☒ Aðstoð við flutn. eða þvott ☐ Eftirlit til öryggis ☐ Sjálfbjarga
KLÆDNADUR	☐ Ófær með öllu ☐ Mikil hjálp við allt ☐ Talsverð hjálp ☒ Minnih. aðstoð eða eftirlit ☐ Sjálfbjarga
FLUTNINGUR ÚR RÚML STÓL	☐ Ófær, tveir til aðstoðar ☐ Mikil hjálp, einn til aðstoðar ☐ Talsverð hjálp við allt ☒ Eftirlit til öryggis ☐ Sjálfbjarga
Samtals stig:	70 0-20: Algerlega háður öðrum 21-60: Þung umönnun 61-90: Að miklu leyti sjálfbjarga 91-100: Þarf mjög litla aðstoð

SAMANTEKT-ATHUGASEMDIR

Er samvinnuþíður. Hann er mjög hægur en virðist skýr. ADL tekur langan tíma ca. 45 mín. Segir vera dagamun á eigin getu, í dag gengur þó ágætlega. Fer sjáfur í úr sokkum og skóm. Á í vandræðum með að hneppa hnöppum. Á til að missa þvag vegna þess hve hægur hann er. Jafnvægi lélegt fyrst eftir að hann stendur upp. Notar griptöng.

hann nái mestu mögulegu sjálfsbjargargetu. Þjálfun krefst tíma og þolinmæði en léttir umönnun þegar til lengri tíma er litið. Í mörgum tilfellum er endurhæfingin einmitt spurning um að auðvelda hjúkrun einstaklingsins á eigin heimili eða á stofnun. Aldraðir í dag tilheyra þeirri kynslóð sem vandist því að gamalt fólk legðist í kór. Þegar aldurinn færðist yfir og heilsan brast var lagst fyrir til að deyja. Af þessu leiðir að oft þarf að beita miklum sannfæringarkrafti til að útskýra tilgang þjálfunar. Það er alveg ljóst að við getum ekki gert fólk 25 ára aftur en við getum, með góðri samvinnu hindrað afturför. Bætum árum við lífið og lífi við árin er gott slagorð í þessu samhengi.

Til að ná sem bestum árangri í þjálfuninni er gott samstarf iðju- og sjúkraþjálfara nauðsynlegt. Við höfum samráð með hvern ein-

asta sjúkling og metum þá jafnvel sameiginlega. Þetta er mikill styrkur og eykur gæði matsins og þjálfunarinnar. Við erum að prófa okkur áfram með skriflegar leiðbeiningar fyrir starfsfólk deildanna. Þær eru gerðar með tilliti til færni einstaklingsins og er tilgangurinn að létta umönnun og örva sjúklinginn. Dæmi um þetta má sjá á 2. mynd hér að neðan. Skriflegar leiðbeiningar sem þessar koma að góðum notum hjá sjúklingum sem eiga erfitt með að tjá sig eða eru seinvirkir og margt starfsfólk kemur að.

Félagsleg örvun er því miður alveg í lágmarki enn sem komið er en með tilkomu „Deildarinnar“ verður bót þar á. Þar verður setustofa sem ég renni hýru auga til í þessu samhengi. Þar ert hugsanlegt er að hafa einhverja hópstarfsemi.

Ég legg ríka áherslu á að allir sem geta,

JÓNA JÓNSDÓTTIR

- # Getur snúið sér sjálf í rúmi en þarf aðstoð svo vel fari um hana.
- # Sest upp úr hægri hliðarlegu, með léttum stuðningi við hægri öxl og vinstri mjöðm. – **Varist að toga í handlegg!**
- # Flytur sig úr rúmi í stól og til baka, með aðstoð einnar, sem heldur í hægri hendi og styður undir upphandlegg. – **Aðstoðarmaður stendur alltaf hægra megin.**
- # Þarf alla aðstoð við neðanþvott og klæðnað að neðan.
- # Þvær sér sjálf að ofan sitjandi við vaskinn.
- # Þarf aðstoð við að fara úr bol en getur sjálf farið í peysu og hneppt.
- # Burstar tennur sjálf en þarf hjálp við að greiða sér.

Æskilegt er að Jóna geri sjálf allar þær athafnir sem hún getur og fái til þess góðan tíma.

Iðjupjálfí – Sjúkraþjálfari

klæði sig sjálfir í eigin fót og borði í setu-
stofu ásamt hinum sjúklingunum. Þetta
tíðkast oftast ekki inni á bráðadeildunum,
en er mjög gott í endurhæfingu hins aldraða
sjúklings. Í þessu felst mikil þjálfun, svo sem
ADL-þjálfun, félagsleg örvun og almenn
hreyfing. Þetta verður auðveldara í fram-
kvæmd um leið og sjúklingahópurinn á
deildinni er með samskonar vandamál og
deildin sérhæfð.

Þegar ákveðið var hvaða deild yrði okkar
deild, fékk ég teikningar af henni og var

höfð í samráði varðandi fyrirhugaðar breyt-
ingar. Það var mjög hvetjandi fyrir mig

Eins og sjá má er mikil uppbygging í
gangi, sem óhjákvæmilega leiðir af sér
aukna fundarsetu og mikla vinnu. Þegar ár-
angurinn fer að sjást er það hið eina sem
máli skiptir. Þetta starf sem ég fór út í
hálfblindandi hefur reynst mjög spennandi
þó oft hafi verið hindranir á veginum. Það
er nefnilega svo að sjaldan líður manni jafn-
vel og þegar hindrun er að baki.

Lyfjabúðir ehf.

Smiðjuvegi 2 • 200 Kópavogi

Fjórðungssjúkrahúsið á Akureyri Yfiriðjupjálfi á geðdeild

Á geðdeild Fjórðungssjúkrahússins á Akureyri
er staða yfiriðjupjálfa laus til umsóknar.

Starfið veitist frá 1. ágúst 1997.

Umsóknir sendist Sigmundi Sigfússyni, yfirlækni deildarinnar
og gefur hann nánari upplýsingar í síma 463 0100.

Öllum umsóknum verður svarað.

Fjórðungssjúkrahúsið á Akureyri
– *Reyklaus vinnustaður* –

Námsbraut í iðjubjálfun - draumur eða veruleiki?

Það eru sannarlega tíðindi, að von bráðar gefst tækifæri til að stunda nám í iðjubjálfun á Íslandi. Eins og flestum er kunnugt þá hefur verið ákveðið að stofna námsbraut við heilbrigðisdeild Háskólans á Akureyri og er ráðert að hún hefjist þegar í haust. Ötullega hefur verið unnið að undirbúningi námsbrautarinnar.

Undirbúningur

Þegar ljóst var, snemma á þessu ári að ekkert yrði úr því að Háskóli Íslands myndi hýsa námsbraut í iðjubjálfun innan sinna veggja hóf ÍÞÍ formlegar viðræður við forráðamenn Háskólans á Akureyri. Starfshópur hefur nýlega lagt síðustu hönd á skýrslu er varðar fyrirhugað nám, uppbyggingu þess og skipulag.

Þorsteinn Gunnarsson, rektor HA skipaði, í apríl síðastliðnum starfshóp til þess að móta tillögur um námsbraut í iðjubjálfun. Þær Guðrún Pálmadóttir og Snæfríður Þóra Egilson iðjubjálfar eiga þar sæti fyrir hönd ÍÞÍ. Ráðgert var að starfshópurinn lyki undirbúningi þann 1. júlí næst komandi en ákveðið var á fyrsta fundi hans að störfum yrði lokið þegar 1. júní og jafnframt miðað við að nám í iðjubjálfun gæti hafist við HA strax að hausti 1997. Það hefur nú náð fram að ganga því nýlega barst jákvætt svar frá menntamálaráðuneyti þar að lútandi.

Uppbygging námsins

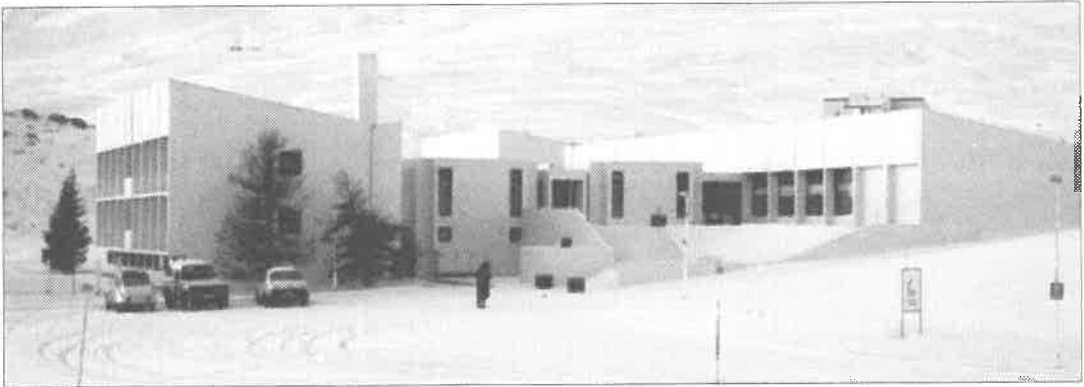
Iðjubjálfunarbraut verður eins og áður sagði námsbraut innan Heilbrigðisdeildar HA og hefur það að markmiði sínu að mennta nemendur sína til BS-gráðu, en hún veitir þeim starfsréttindi sem iðjubjálfar.

Nám í iðjubjálfun tekur fjögur ár og lýkur með BS-prófi. Það er 120 námseiningar, um það bil 30 einingar á ári. Námið skiptist í iðjubjálfunargreinar, stoðgreinar og starfsnám og tekur mið af þeim markmiðum sem sett eru fyrir námsbrautina. Um 30 einingar eru samkenndar með nemendum í hjúkrunarfræði við Heilbrigðisdeild. Fjöldi nemenda við iðjubjálfunarbraut sem öðlast rétt til náms á vormisseri 1. námsárs miðast við 15 manns. Beitt verður reglum um „numerus clausus“.

Að námi loknu eiga nemendur að hafa tileinkað sér þá þekkingu, færni og viðhorf sem gera þeim meðal annars kleift að taka ábyrgð á eigin fagmennsku og vinnubrögðum ásamt því að veita íhlutun sem byggð er á fræðilegum grunni og er í samræmi við þarfir skjólstaðinga þeirra. Um þessar mundir er unnið að skipulagningu og uppbyggingu húsnaðis HA á Sólborgarsvæðinu á Akureyri og áætlað er að þar verði iðjubjálfunarbraut til húsa í framtíðinni.

Hugmyndafræði

Námsbraut í iðjubjálfun mun byggjast á þeirri

Háskólinn á Akureyri

hugmyndafræði að það sé mikilvægt fyrir heilsu manna og vellíðan að stunda iðju af ýmsu tagi í samræmi við eigin þarfir og áhuga. Líkan Kielhofner, um iðju mannsins stýrir að miklu leyti uppbyggingu og skipulagi námsins svo sem skilning á mikilvægi iðju og hæfni í hlutverkum.

Það grundvallarsjónarmið ríkir að fólk sé í eðli sínu virkt og haldið athafnapörf, sem það fær fullnægt með margs konar iðju er veitir tilgang, ýtir undir alhliða þroska og eykur færni. Iðja fólks mótast af samspili þess við umhverfi sitt og aðstæður. Iðjuleysi getur skaðað heilsuna og dregið úr þroskamöguleikum og lífsgæðum hvers og eins. Menntun iðjuþjálfar byggist á sterkum fræðilegum kjarna þar sem hugtakið um iðju mannsins er haft að leiðarljósi. Hún

gerir iðjuþjálfum, að námi loknu kleift að nálgast mannlega erfiðleika á heildrænan hátt og beita til þess íhlutun sem felur í sér þjálfun, fræðslu og ráðgjöf. Námið felur í sér staðgóða þekkingu á raunvísindum, félagsvísindum, atferli og iðjuvísindum og veitir nemendum sérstöðu í framtíðarstörfum innan heilbrigðis og félagsþjónustu. Þess má að lokum geta að hér á landi eru nú einungis starfandi um 25 iðjuþjálfar á hverja 100 þúsund íbúa. Þetta er tæplega helmingur þess sem gerist t. d. í Svíþjóð og Danmörku. Talið er að hérlandis vanti til starfa um það bil 200 iðjuþjálfar á næstu árum. Betur má ef duga skal!

Þóra Leósdóttir, ritnefnd

Tilkynning til iðjuþjálfar!

Í tengslum við heimsókn Barböru O'Shea, frá Dalhousie háskólanum í Kanada er ráðgert að halda námskeið fyrir iðjuþjálfar. Fjallað verður um uppbyggingu og skipulag BS náms í iðjuþjálfun við Dalhousie sem og fyrirkomulag starfsnáms. Barbara ræðir einnig um helstu strauma og stefnur og þá fræðasýn (Enabling Occupation) sem iðjuþjálfun í Kanada byggir á í dag. Fjarnám til MS-gráðu við sama háskóla mun einnig verða kynnt.

Námskeiðið verður að öllum líkindum haldið um miðjan september og verður auglýst nánar síðar. Missið ekki af þessu einstaka tækifæri til að hlýða á einn helsta brautryðjanda á sviði menntunar iðjuþjálfar.

Skólanefnd IPÍ

Nýr möguleiki til framhaldsnáms fyrir iðjuþjálf

Við Dalhousie University í Halifax, Nova Scotia í Kanada er ráðgert að bjóða upp á framhaldsnám, fyrir iðjuþjálf sem lokið hafa BS prófi. Barbara O'Shea er námsbrautarstjóri í Dalhousie háskólanum og hefur hún veg og vanda að uppbyggingu framhaldsnámsins. Undirbúningur er nú á lokastigi og ef allt gengur að óskum verður unnt að taka inn nemendur haustið 1998. Um er að ræða hefðbundið mastersnám, en þó óvenjulegt að því leyti að það er byggt upp sem fjarnám. Þessi möguleiki á því erindi til Íslenskra iðjuþjálf.

Heimsækir Ísland

Barbara O'Shea mun að líkindum koma til Íslands í haust, þar sem hún meðal annars veitir ráðgjöf við lokaskipulag iðjuþjálfunarbrautar við Háskólann á Akureyri.

Hún er brautryðjandi í Kanada hvað varðar nám í iðjuþjálfun og hefur margra ára reynslu af skipulagningu fjarnáms, þar sem nemendur eru iðjuþjálfar úr ólíku umhverfi, jafnt dreifbýli sem þéttbýli. Í bígerð er formlegt samstarf milli Dalhousie University og Háskólans á Akureyri, sem felst til að mynda í því að íslenskum iðjuþjálfum gefst tækifæri til að stunda fjarnám til mastersgráðu. Iðjuþjálfar sem ekki hafa lokið BS prófi, en útskrifast með „diploma“ (skírteini) til dæmis frá Norðurlöndum, gefst kostur á undirbúningsári sem veitir þeim greiðan aðgang að Masters náminu, svo fremi að tilskilinn árangur hafi náðst. Þar sem námið er byggt upp sem fjarnám, geta nemendur sótt hluta þess í háskóla á heimaslóðum, til dæmis námskeið í aðferðafræði. Það má einnig geta þess að hluti námsins hefur það markmið að skapa

Hope Knútsson ásamt Barböru O'Shea, er hún var í kynnisferð í Dalhousie University á síðasta ári.

nýjan vettvang fyrir íhlutun iðjuþjálf. Þetta felst í því að tengja námið tilraunaverkefnum, sem sett væru á laggirnar á vinnustað viðkomandi iðjuþjálf eða þar sem ekki er hefð fyrir þjónustu iðjuþjálf.

Barbara hvetur þá Íslendinga sem hyggjast sækja um, að stunda umrætt fjarnám til þess að mynda hóp, hafa þannig stuðning hvor af öðrum og miðla upplýsingum. Í náminu er gert ráð fyrir að nemendur taki tæknina í sínar hendur og nýti sér auk skriflegs efnis, símafundi, tölvupóst og veraldarvefinn. Í tengslum við heimsókn Barböru í haust er áætlað að halda námskeið þar sem fjallað yrði um iðjuþjálfunarnám í Dalhousie háskólanum og fyrirkomulag starfsnáms. Einnig yrði rætt um helstu trauma og stefnur innan iðjuþjálfunar í Kanada í dag og þá fræðasýn sem fagið byggir á. Stjórn ÍPÍ mun fylgjast grannnt með framþróun þessara mála og miðla upplýsingum til félagsmanna eftir föngum.

Þóra Leósdóttir, ritnefnd

Ingibjörg Pétursdóttir, iðjupjálfi

Iðjupjálfun í heilsugæslu

Kynning á starfsemi vinnuhóps innan IPÍ

Á síðastliðnu hausti var stofnaður vinnuhópur innan IPÍ um iðjupjálfun í heilsugæslu. Aðdragandinn að stofnun vinnuhópsins var nokkuð langur. Um

árabil höfðu heyrst raddir innan IPÍ sem fannst tímabært að iðjupjálfar færu að rjúfa múra stofnana og fara út til fólksins. En eins og alkunna er heyrir það til undantekninga að iðjupjálfun sé framin utan hefðbundinna sjúkrahúsa og meðferðarstofnana.

Leiðin út fyrir múrana var umdeild. Í fyrstu voru þær raddir háværastar sem vildu fara þá leið að iðjupjálfar störfuðu sjálfstætt og settu upp stofur svipað og sjúkrajálfarar og talmeinafræðingar. Til þess að það mætti verða að veruleika var nauðsynlegt að ná

samningum við Tryggingastofnun ríkisins um greiðslur fyrir þjónustuna.

Margar „trygginganefndir“ voru starfræktar í gegnum árin en þrátt fyrir ómælda vinnu og þrautseigju tókst aldrei að ná samningum við TR. Þá var farið að leita annarra leiða og nú fór að heyrast betur í þeim sem vildu berjast fyrir því að færa þjónustu iðjupjálfa út fyrir stofnanamúra með því að fá stöðugildi iðjupjálfa á félagsmálastofnanir eða í heilsugæslu.

Í október sl. tók vinnuhópur um iðjupjálfun í heilsugæslu til starfa. Í hópnum eru Björk Pálsdóttir, Guðrún Hafsteinsdóttir, Ingibjörg Pétursdóttir, Lovísa Ólafsdóttir, sem er fulltrúi stjórnar IPÍ og Valborg Kristjánsdóttir. Markmið hópsins var að fá samþykkt tilraunaverkefni í eitt ár með 1.5 ($3 \times 1/2$) stöðugildum iðjupjálfa innan heilsugæslunnar.

Fyrsta verkefni hópsins var að gera yfirlit yfir möguleg starfsvið iðjupjálfa í heilsugæslu. Eins var samið bréf til Ragnheiðar Haraldsdóttur skrifstofustjóra í heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytinu.

Eftir að hafa farið á fund Ragnheiðar upphófst mikil kynningarstarfsemi og röksemdafærsla fyrir iðjupjálfun í heilsugæslu

innan hópa sem málið snerti. Jafnframt var könnuð afstaða hópanna til verkefnisins. Hvarvetna var því sýndur áhugi þó í byrjun hafi stundum gætt nokkurrar óvissu um hvert hlutverk iðjupjálfa innan heilsugæslunnar gæti verið.

Fundað var meðal annars með forstjóra heilsugæslunnar í Reykjavík, hjúkrunarfræðingum, læknum og sjúkrapjálfurum í heilsugæslu. Síðast en ekki síst var haldinn mjög jákvæður fundur með Ingibjörgu Pálmadóttur heilbrigðisráðherra sem samþykkti tilraunaverkefni með 1.5 stöðugildum í eitt ár frá komandi hausti.

Helstu rök fyrir iðjupjálfun í heilsugæslu:

- Samkvæmt lögum um heilbrigðisþjónustu skal iðjupjálfun veitt innan heilsugæslunnar auk annarrar þjónustu.
- Á Íslandi er þjónusta iðjupjálfa í heimaþjónustu eða heilsugæslu mjög takmörkuð. Í nágrannalöndum okkar hefur þróunin hins vegar orðið sú að um 40% starfandi iðjupjálfa í Danmörku og um 50% starfandi iðjupjálfa í Noregi starfa í heimaþjónustu.
- Legutími á sjúkrastofnunum hefur styst og sjúklingar útskrifast í stöðugt lakara ástandi. Þannig er augin heimaþjónusta, þar sem boðið er upp á iðjupjálfun, nauðsynleg.
- Með aukinni þjónustu í heimahúsum má stytta dvöl á endurhæfingastofnunum og öðrum stofnunum.
- Iðjupjálfun er mikilvægur hlekkur í heimaþjónustu til þess að:
 - fyrirbyggja ótímabæra kvilla og vanheilsu
 - tengja þjónustu sjúkra- og endurhæfingastofnana betur við heilsugæslu

- veita eftirfylgd frá meðferðarstofnunum
- koma í veg fyrir ótímabærar sjúkrahúsinnlagnir og endurinnlagnir
- tryggja að aldraðir geti búið heima og draga þar með úr háu hlutfalli þeirra sem búa á öldrunarstofnunum.
- Þátttaka iðjupjálfa í 4 ára skoðun stuðlar að því að grípa má fyrir inn með sérfræðiaðstoð, örvun og leiðbeiningum til foreldra. Þannig má undirbúa börn með sérþarfir betur fyrir skólann svo þau þurfi síður á sérkennslu að halda.
- Mikil ásókn er í þjónustu barnaiðjupjálfa með tilliti til ráðgjafar fyrir kennara, leikskólakennara og foreldra. Hjá Styrktarfélagi lamaðra og fatlaðra og Greiningar- og ráðgjafarstöð ríkisins þar sem boðið er upp á göngudeildarþjónustu eru langir biðlistar barna sem þurfa á iðjupjálfun að halda.
- Mikil ásókn er í þjónustu iðjupjálfa Hjálpartækjamiðstöðvar TR frá heilsugæslu og svæðisskrifstofu um málefni fatlaðra m.t.t. ráðgjafar og leiðbeininga um hjálpartæki, líkamsbeitingu við umönnun, aðgengi, innréttinga og breytinga á húsnæði og margt fleira. Eftirspurnin er miklu meiri en hægt er að sinna.
- Mikil eftirspurn er eftir ráðgjöf iðjupjálfa varðandi fyrirbyggjandi aðgerðir svo sem líkamsbeitingu, innréttingar á vinnuaðstöðu og val á húsgögnum.

Möguleg starfssvið iðjupjálfa innan heilsugæslunnar

(Údráttur úr yfirliti yfir svið iðjupjálfunar innan heilsugæslu)

Starfið skiptist í forvarnarstörf, ráðgjöf, hæfingu, endurhæfingu og eftirfylgd:

- Þátttaka í almenntri fræðslu um forvarnir,
- leiðbeiningar/ráðgjöf/kennsla í réttum starfsstillingum,

- þátttaka í skoðun 4 ára barna, þegar þörf er á,
- skoðun/mat/þjálfun á börnum á leikskóla/skólaaldri sem sýna þroskafrávik/misþroskaeinkenni
- ráðgjöf til foreldra, leikskólakennara og kennara misþroska barna og fatlaðra barna
- veita ráðgjöf og leiðbeina aðstandendum, starfsfólki í heimaþjónustu um rétta líkamsbeitingu, vinnuhagræðingu og notkun hjálpartækja
- ráðgjöf varðandi fatlaða og aldraða í heimahúsum felst m. a. í því að:
 - meta og þjálf ADL í eigin umhverfi og aðstoða við skipulagningu daglegra verkefna
 - meta þörf á hjálpartækjum og leiðbeina um notkun þeirra
 - meta þörf á húsnæðisbreytingum
 - stuðla að virkni í daglegu lífi, þátttöku í starfi og frístund
 - meta þjónustubörf í samstarfi við aðra, m.a. meta líkamlegt, geðrænt og vitrænt ástand með tilliti til þarfar á aðstoð og e.t.v. framtíðardvalarstað
 - veita eftirfylgd frá meðferðarstofnunum samvinnu við iðjupjálfa þar.

Samvinna við ýmsa aðra faghópa er afar mikilvæg má þar nefna annað starfslið heilsugæslu, heimaþjónustu, Hjálpartækjamíðstöð TR, svæðisskrifstofu um málefni fatlaðra, iðjupjálfa og annað starfsfólk á endurhæfingar- og sjúkrastofnunum o.fl.

Auk þess má nefna samstarf við stjórnendur skóla/vinnustaða varðandi val á húsögnum, aðgengi o.fl. og samstarf við arkitekta/byggingaraðila varðandi hönnun húsnæðis fyrir fatlaða og aldraða.

Vinnuhópnum er vel ljóst að með 1.5 stöðugildum iðjupjálfa tekst auðvitað ekki að sinna öllum þessum verkefnum, en meiningin er að greina hvar þörfin er brýnust, byrja þar og færa síðan út kviarnar. Vafalítið finnst mörgum líka eitthvað vanta í þessa upptalningu og vil ég í því sambandi benda á að þetta er aðeins úrdráttur, en æskilegt væri að fá ábendingar. Um frekari framkvæmd tilraunnaverkefnisins hefur enn ekki verið tekin ákvörðun, en áhugasamir munu geta fylgst með þróun mála með fyrirspurnum og lestri Iðjupjálfablaðsins.

*F. h. vinnuhópsins,
Ingibjörg Pétursdóttir*

Iðjupjálfar

Iðjupjálfi óskast nú þegar í fullt starf við öldrunarlækningadeild Sjúkrahúss Reykjavíkur, Landakoti. Minna starfshlutfall kemur einnig til greina
Upplýsingar gefur **Rósa Hauksdóttir, yfiriðjupjálfi í síma 525 1941**

Í ágúst verður einnig laus staða iðjupjálfa á endurhæfingar- og taugadeild spítalans, Grensásdeild. Upplýsingar gefur **Sigrún Garðarsdóttir í síma 525 1677**
eða **Ingibjörg Ásgeirsdóttir í síma 525 1544.**

Fountain House fréttir

Undirritaðar fóru síðastliðið haust í námsferð til Norðurlandanna og Krítar og skoðuðu þá ýmsa staði þar sem unnið er að því að brúa bilið á milli geðdeildar og samfélagsins. Einn þeirra staða sem stóð upp úr var Fountain House í Gautaborg.

Okkur fannst mjög lærdómsríkt að kynnst þeim leiðum sem þar eru farnar til að hjálpa fólki til að komast út á almennan vinnu-

markað. Fountain House var fyrst stofnað í New York árið 1940 og hefur smátt og smátt breiðst út um allan heim.

Í stutt máli varð árangur ferðarinnar sá að stofnaður hefur verið starfshópur um Fountain House á Íslandi. Í þessum hóp eru auk okkar aðstandendur, sjúklingar og fagfólk. Hópurinn hittist einu sinni til tvisvar í mánuði í húsnæði Geðhjálpar. Allir eru velkomnir til starfa í þessum hóp. Alþjóðleg ráðstefna Fountain House verður haldin í Gautaborg í lok júlí næstkomandi. og þangað fer að minnsta kosti 4 manna nefnd. Eftir það ættum við að vera í stakk búna til að skrifa grein um Fountain House í blaðið okkar

*Anna Guðrún Arnardóttir
Yfiriðjuþálfí á Kleppi
Anna Valdemarsdóttir
iðjuþálfí á Kleppi
Báðar starfandi síðan 1989
á geðdeild LSP*

Eftirtaldir aðilar hafa styrkt útgáfu þessa tölublaðs Íðjubjálfans og eru þeim færðar bestu þakkir

Barnablaðið Æskan • Eiríksgata 5
 Bernhard Petersen ehf • Ánanaustum 15
 Björnsbakarí v/Skúlagötu • Klapparstíg 3
 Bókaútgáfan Íðunn • Bræðraborgarstíg 16
 Brimrún hf • Hólmaslóð 4
 Davíð S Jónsson & co • Þingholtsstræti 18
 Fasteignamarkaðurinn hf • Óðinsgötu 4
 Félagsprentsmiðjan • Hverfisgötu 103
 Gunnar Guðni Leifsson • Hraunbergi 4
 Hafnarkráin • Hafnarstræti 9
 Happadrætti Háskóla Íslands • Tjarnargötu 4
 Hjálparstofnun Kirkjunnar • Laugavegi 31
 Sól hf • Austurstræti 16
 Sturlaugur Jónsson & co ehf • Vesturgötu 16
 Tak bókhaldsskrifstofa • Hávallagötu 25
 Tannlæknastofa Harðar Sævaldssonar
 Tjarnargötu 16
 Tannlæknastofa Óskar Þórðardóttur
 Miðstræti 12
 Úra & klukkuverslun Helga • Laugavegi 82
 Hard Rock cafe hf • Kringlunni 8-12
 Háaleitisapótek • Háaleitisbraut 68
 Konfektibúðin • Kringlan 8-12
 Bílalaleigan Geysir • Dugguvogi 10
 Diskótek & veislusalur Dúndur
 Dugguvogi 12
 Drífa ehf • Skútuvogi 1e
 Edda umboðs & heildverslun • Sundaborg 11
 Ístoppur • Dugguvogi
 Lystadún - Snæland hf • Skútuvogi 11
 Nýi ökuskólinn • Klettagarðar 11
 Tandur hf • Dugguvogur 1a
 Öryggismiðstöð Íslands • Knarrarvogur 2
 Bón & þvottastöðin • Sóltún 3
 Dalbrautarskóli • Dalbraut 12
 Gistiheimilið Mar hf • Brautarholti 22
 Guðmundur Jónasson ehf • Borgartúni 34

Guðrún hf., tiskuvöruverslun • Rauðarárstíg 1
 Hitastýring hf • Þverholti 15a
 Hlíðarskóli • Hamrahlíð 2
 Hrafnhildur Sigurðardóttir ehf
 Engjateigur 5
 Karl K Karlsson ehf • Skúlatún 4
 Landsamtökin Heimili & skóli • Sóltún 24
 Landssamband Lamaðra & Fatlaðra
 Hátúni 2
 Lífeyrissjóðurinn Hlíf • Borgartún 18
 Lyffjaverslun Íslands hf • Borgartún 7
 Málmsteypa Ámunda Sigurðssonar
 Skipholt 23
 Memphis hf • Laugavegur 178
 Myndbandavinnslan Manni hf • Hátún 6b
 Offsetfjölritun hf • Mjólnisholt 14
 Radióverkstæðið Sónn hf • Einholt 2
 Raförninn ehf • Melbæ 8
 Stjá Sjúkrahjálfun ehf • Hátún 12
 Stofnlánadeild Landbúnaðarins
 Laugavegur 120
 Styrktarfélag Vangefinna • Skipholti 50c
 Varahlutaverslunin Kistufell • Brautarholti 16
 Bændasamtök Íslands • Bændahöllinni
 Rannsóknarþjónusta Háskólans
 Tæknigarður • Dunhaga 5
 Sjómannafélag Reykjavíkur • Skipholti 50
 Úlfarsfell ehf • Hagamel 67
 Ágæti hf • Faxafen 12
 Árvík hf • Ármúli 1
 Björgvin Jónsson tannlæknir • Síðumúla 25
 Breiðagerðisskóli • v/Breiðagerði 20
 Dominós Pizza hf • Grensásvegur 11
 Dúká ehf Dúklagningarþjónuta
 Safamýri 34
 Ferli hf • Vegmúla 2

Eftirtaldir aðilar hafa styrkt útgáfu þessa tölublaðs Ljúbjálfans og eru þeim færðar bestu þakkir

Félag íslenskra náttúrufræðinga
Lágmúla 7
Fiskveiðisjóður Íslands • Suðurlandsbraut 4
Fjölritunarstofan Ískort • Ármúla 22
H. Hauksson hf • Suðurlandsbraut 48
Hagvangur • Skeifan 19
Hilmar Ragnarsson • Tunguvegur 19
Hitaveita Reykjavíkur • Grensásvegi 1
Ísmar hf • Síðumúla 37
KPMG Endurskoðun • Vegmúla 3
Lagastoð • Lágmúla 7
Lyffjadreifing sf • Síðumúla 32
Ó. M. Heildverslun • Hlyngerði 4
Sjónvarpsmiðstöðin hf • Síðumúla 2
Sjúkrahús Reykjavíkur • Fossvogi
Skeljungur hf • Suðurlandsbraut 4
Stúdíó Ágústu & Hrafn • Skeifunni 7
Tannlæknastofa Ragnars Traustasonar
Grensásvegi 16
Z-brautir & gluggatjöld
Faxafeni 14
Depla ehf • Fiskislóð 88
Betra Líf Borgarhóll hf • Heiðarbæ 1
Gluggakappar sf • Rauðarkvísl 12
Jarðvélar sf • Grundarási 4
Lindin kristilegt útvarpsfélag • Krókhálsi 4
Mjólkursamsalan • Bitruhálsi 1
Steinprýði ehf • Stangarhyl 70
Sjúkrapjálfun Lailu • Hraunbergi 4
Austurleið hf • Hyrjarhöfða 2
Blómaverslunin Iðna Lís sf
Hverafold 1-3
Grafarvogsapótek • Hverafold 1-3
Hamraskóli • v/Dynhamra
Ísloft ehf • Bíldshöfða
Örgögn ehf • Bíldshöfða 8
Hið íslenska Biblíufélag • Box 243

Íslux ehf • Box 5141
Hitaveita Seltjarnarness • Austurströnd 2
Gullás • Egilsgötu 11a
Áferð hf • Heiðasmára 8
Bífreiðastilling ehf • Smiðjuvegi 40
Bókhaldspjónusta Sigríðar Jónsdóttur
Smiðjuvegur 14 græn
Bókun sf • Hamraborg 1
Ceres hf • Nibýlavegi 12
Dúkaprýði sf • Helgubraut 27
G.K. Heildverslun • Smiðjuvegi 4
Glerskálinn ehf • Smiðjuvegi 42 gul
Glerverksmiðjan Íspan hf • Smiðjuvegi 7
Gullsmiðja Óla • Hamraborg 5
Hegas hf • Smiðjuvegi 8 græn
Hvellur hf • Smiðjuvegi 4c græn
J & S Bíllaleiga • Álfhólsvegi 49
Lakkskemman • Smiðjuvegi 38d
Landvélar hf • Smiðjuvegur 66
Ora niðursuðuverksmiðja hf • Vesturvör 12
Handafl hf • Háhæð 10
Lionsklúbburinn Eik • Hvannalundur 19
Sjúkrapjálfun Garðarbæjar hf • Kirkjuhvöll
Á Stöðinni • Reykjavíkurvegi 58
Blómabúðin Fjólan ehf
Reykjavíkurvegi 62
Bortækni hf • Tangarhöfða 6
Byggðaverk • Reykjavíkurvegi 60
Byrgið Kristilegt líknarfélag
Hvaleyrarbraut 23
Clean Trend á Íslandi hf • Reykjavíkurvegur
Delta hf • Reykjavíkurvegi 78
Eiríkur & Yngvi • Heiðvangi 64
Fjöl-Snið ehf • Stapahraun 5
Gullsmiðjan • Lækjargötu 34c
Hurðir & gluggar hf • Kaplahrauni 17
JHL rafmagn • Vonarbarði 30

Eftirtaldir aðilar hafa styrkt útgáfu þessa tölublaðs Ljúbjálfans og eru þeim færðar bestu þakkir

Kentucky Fried Chicken • Hjallahrauni 15
 Myndsraumur • Hellisgötu 17
 Námsflokkar Hafnarfjarðar • Strandgötu 41
 Norðurbæjarapótek • Miðvangi 41
 Ostahúsið • Vesturgötu 9
 Ósey hf • Hvaleyrarbraut 34 •
 Saltkaup hf • Fjarðargötu 13-15
 Sendibílastöð Hafnarfjarðar
 Helluhrauni 4
 St. Jósefsspítali • Suðurgötu 41
 Stoð hf • Trönuhrauni 80
 Strengingur Verkfræðipjónusta •
 Reykjavíkurvegi 68
 Tannsmiðjan Króna sf
 Reykjavíkurvegi 60
 Þórver • Eyrartröð 3
 Heilsuhornið • Hólmarði 2
 Lögmenn Reykjanesi ehf • Grundarvegi 23
 Magnó • Hafnargötu 34
 Mamma Mía hf • Hafnargötu 61
 Myllubakkaskóli • Sólvallagötu 6
 Nudd & sólbaðstofa Eyglóar • Brekkubraut 11
 Rafvík hf • Grófinni 17a
 Reykjanesbær • Tjarnargötu 12
 S.B.K • Hafnargötu 12
 Varmamót ehf • Íðavöllum 3
 Verslunin hjá Önnu • Hafnargötu 26
 Þroskahjálpi á Suðurnesjum • Suðurvellir 7-9
 Fiskanes hf • Hafnargötu 17-19
 Fiskpurrrkun ehf • Skólalbraut 11
 Fitjagrill ehf • Fitjum
 Njarðvíkurskóli • Brekkustíg
 Finn Hansen • Hamratún 2
 Reykjalandur • Mosfellsbær
 Skálatúnshéimilið • Skálatún
 Efnalaugin Líska • Skagabraut 17
 Funaplast ehf • Sneiðin 1

Glerslípun Akraness hf • Ægisbraut 30
 Í.A hönnun ehf • Sóleyjargötu 14
 Sjúkraþjálfun Georgs • Kirkjubraut 28
 Verkamannafélag Akraness
 Kirkjubraut 40
 Ferstikluskáli • Hvalfirði
 Hvalfjarðarstrandahreppur • Hlaðir
 Verkalýðsfélagið Hörður
 Stóra Lambhaga 1b
 Bókhalds & tölvuþjónusta-Borgarnesi
 Böðvarsgötu 11
 Loftorka Borgarnesi ehf • Engjaás 1
 Maríukot ehf • Borgarbraut 49
 Verkalýðsfélag Borgarness • Borgarbraut 4
 Virnet hf • Borgarbraut 74
 Álfaneshreppur • Álfartungukoti
 S. Í. Húsbyggingar sf • Litlu Brekku
 Vinnuvélar sf • Laufásvegi 14
 Krákan ehf • Sæból 13
 Steinunn ehf v/Norðurtanga
 Hárgreiðslustofa Gunnhildar
 Keflavíkurvegur 8
 Ferðaþjónusta bænda-syðri Haga • syðri Haga
 Dekkjaviðgerð Guðbrandar • Sunnubraut 8
 Laugaskóli • Laugum
 Bjarni Halldórsson • Reykjabaut 13
 Hjúkrunar & doalarheimilið Barmahlíð
 Verslunin Arnhöll ehf • v/Maríutröð
 Þjótur sf • Hrannargötu 10
 Bakki hf • Hafnargötu 80
 Grunnskólinn Bolungarvík
 Höfðastíg 3-55
 Rafverk ehf • Skólastígur 4
 Frosti hf • Njarðarbraut 1-5
 Félagsskaup hf • Hafnarstræti 11
 Fiskverkun EG • Flateyrarodda
 Vagninn • Box 108

Eftirtaldir aðilar hafa styrkt útgáfu þessa tölublaðs Íðjubjálfans og eru þeim færðar bestu þakkir

Verkalýðsfélagið Skjöldur • Hafnarstræti 2
Hársnyrtistofa Vilborgar B
Hjallavegi 25
Eyrarsparisjóður • Bjarkargötu 1
Mettubúð-Búðardal-Tálknafirði
Dalbraut 25
Þórður Jónsson ehf • Dalbraut 25
Sparisjóður Þingeyrarhrepps • Fjarðargötu 2
Barnaskóli Staðarhrepps • Staðarhreppi
Veitingaskálinn Brú • Hrutafirði
Hótel Laugarhóll • Bjarnarfirði
Sparisjóður Strandamanna • Kirkjuból
Kaupfélag Vestur-Húnavetninga
Strandgötu 1
Mjölverksmiðjan hf • Hafnarbraut 7
Apótek Blönduóss • Flúðabakka 2
Kristín Ágústsdóttir • Árbraut 7
Saumastofan Þing • Sveinsstaðir
Fiskverkun Haraldar Árnasonar
Ægisgrund 5
Höfðahreppur • Túnbraut 1-3
Hárgreiðslustofa Höllu • Skagfirðingabraut 11
Hársnyrtistofan Pýramíðinn • Jöklatúni 12
Snyrtistofan Táin • Smáragrund 2
Verkstæðið • Messuholt
Seyluhreppur • Miðgarður
Steinsstaðaskóli • Lítingsstaðahreppur
Varmahlíðaskóli • Varmahlíð
Hofshreppur • Suðurbraut 12
Siglufjarðarkaupstaður • Gránugötu 24
Akureyrarbær • Geislagötu 9
Efling Sjúkrahjálfun ehf • Hafnarstræti
Efnafræðistofan Skin ehf • Ráðhústorgi 3
Fatahreinsunin • Hofsbót 4
Glerárlaus v/höfðahlíð, Akureyri
Geislagötu
Heilsuhornið Akureyri • Skipagötu 6

Hótel KEA • Hafnarstræti 87-98 •
Höldur ehf • Tryggvabraut 12
Kæliverk hf • Frostagötu 36
Norðensk framtak hf Pizza 67
Geislagötu 7
Saumastofan Þel • Strandgötu 11
Snyrtistofa Nönnu • Strandgötu 23
Sporthúsið • Hafnarstræti 94
Valtýr Þorsteinsson ehf • Bjarmastígur 4
Veitingahúsið Greifinn hf • Glerárgötu 20
Sjúkranuddstofa Akureyrar • Box 91
AnnEy • Sunnuhlíð 12
Dragi ehf Bíla & búvélavíðgerð
Fjölnisgötu 2a
Endurhæfingarstöð Sjálfsbjargar
Bugðusiða 1
Kjarnabær hf • Fjölnisgötu 1b
Línhusið hf • Sunnuhlíð 12
Merkilegt • Fjölnisgötu 1a
Messinn • Mosasíðu 1
Síðuskóli • v/Bugðusiðu
Svampur og bólstrun • Austursíða 2
Dalvíkurbær • Ráðhús Dalvíkur
Electro & co • Grundargötu 9
Kaupfélag Eyfirðinga • Hafnartorg
Ís-lex hf • Hafnarbraut 7
Sjúkrahjálfunin Dalvík • Heilsugæslustöð
Sólstofan Dalvík • Mímisvegur 34
Fatahreinsun Húsavíkur sf • Túngötu 1
Langanes hf • Skólagarður 6 •
Reiknistofa Húsavíkur • Garðarbraut 5
Tannlæknastofan-Húsavík • Auðbrekka 4
Ferðapjónustan Njarðarstaðir • Reykjadalur
Laugafiskur hf
Leikskólinn Barnaból • Fjarðarvegur 5
Þórshafnarhreppur • Laugarnesvegur 16a
Ferðapjónusta Bænda • Syðri Vík

Eftirtaldir aðilar hafa styrkt útgáfu þessa tölublaðs Íðjubjálfans og eru þeim færðar bestu þakkir

Hársnyrtistofa Guðlaugar • Skálanesgötu 5
Austfjarðarflutningar ehf • Miðgarður 2
Bón & þústþjónustan • Miðás 4
Dagsverk Hjólbarðaverkstæði • v/Vallarveg
Kaupfélag Héraðsbúa • Kaupvangi 6
Ferðaðþjónustan Stóra Sandfelli
Stóra Sandfelli
Fiskiðjan Dvergasteinn hf • Hafnargötu 47
Hárgreiðslustofa Margrétar • Norðurgötu 5
Heildverslunin Stjarnan ehf • Óseyri 1
Skipaklettur hf • Austurvegur 20
Söluskáli B.K.P • Strandgötu 13
Verkamannafélagið Árvakur • Botnabraut 3a
Byggt & Flutt • Vindheimanaustum 7a
Lífeyrissjóður Austurlands • Egilsbraut 25
Nesskóli
Sjúkrahúsið • Marargötu 20 •
Verkalýðsfélag Norðfirðinga • Egilsbraut 1
Verkmenntaskóli Austurlands • Marargötu 10
Verslunin Kristall • Hafnarbraut 3
Viggó hf • Sæbakki 16
Búri ehf • Hafnargötu 42
Veifarfaragerð Hornarfjarðar • Laugavegi 4
Þinganes hf • Kirkjubraut 30
Ferðaðþjónusta bænda Stafafelli
Stafafelli Lóni
Bókaútgáfan Björk
Birkivöllum 30
Fagform hf • Hrísmára 3 •
Félagsmálastofnun • Eyrarvegi 8
Flutningamiðstöð Suðurlands
Austurvegi 69
Guðbrandur Kristmundsson • Grashagi 24
Leikskólinn Ásheimar • Austurvegi 36
Set hf • Eyrarvegi 43
Sólvaldaskóli • Sólvellum 2
Ferðaðþjónusta bænda Súluholt II • Súluholt II
Þingvallahreppur • Brúsastaðir

Ylur - Skógræktarstöð • Sólheimum
Bóka- & gjafavörðverslun Imma hf
Breiðamörk 2
Ecoline • Sunnumörk 4
Hveragerðisbær • Hverahlíð 24
Reiðhjólþjónustan • Breiðumörk 16
Ölfushreppur • Selvogsbraut 2 • Þorlákshöfn
Íþróttakennaraskóli Íslands •
Laugardalshreppur
Magnhildur Grímsdóttir • Dynskálar 7
Slitlag • Nestún 1
Árni Valdimarsson • Akur
Heilsugæslan Hvolsvöllum • Öldubakka 4
Snyrti- & sölbaðsstofan Ylur • Hvolsvegi 21
Suðurverk hf • Dúfpaksbraut 14
Farfulglaheimilið • Reynisbrekku
Ferðaðþjónusta bænda • Brekkum 1
Brekum
Fréttabúi • Skeiðarflöt
Ferðaðþjónusta bænda • Húnkubökkum
Guðjón Kristinsskrúðgarðyrkjumeistari •
Arnbær • Ölfusi
Skaftárskóli Kirkjubæjarklaustur
Dyrhólaey sf • Hrauntún 40
Olíufélagið hf. Ezzo • Vestmannaeyjum
Básaskerssbryggja 6
Eyjaleið sf • Búhamar 52
Fasteignasalan Bárugötu 15 • Bárugötu 15
Grunnskólarnir í Vestmannaeyjum
Ísfélag Vestmannaeyja • Strandvegi 28
Reynissstaður hf • Vesturvegi 10
Sigurbára hf • Birkihlíð 60
Sjómannafélagið Jötunn • Skólavegi
Sæhamar hf • Flatir 31
Verkalýðsfélag Vestmannaeyja • Miðstræti 11
Vöruval ehf • Vesturvegur 18
Framhaldsskólinn í Vestmannaeyjum
Pósthólf 160

P. ÓLAFSSON ehf
Íþróttavörur

gks

Húsgagnagerð

Smiðjuvegi 2, Kópavogi

Sími 567 2110

Fax 567 1688

Netfang: gks@skima.is